

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 22 มีแนวทางในการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สิ่งสำคัญของการจัดการศึกษาผู้เรียนต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากโรงเรียน บ้าน และสังคมพร้อมกัน ไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนต้องสื่อความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้ทราบว่าการเรียนรู้ของเด็กสามารถที่จะเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาเพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญาควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม ในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: คำนำ) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองและชุมชนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการศึกษารวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาการศึกษาและยังช่วยให้กระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จการจัดการศึกษาในปัจจุบัน นี้ไม่อาจปฏิเสธการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและท้องถิ่นได้ เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำเอาศักยภาพของชุมชนด้านใดด้านหนึ่งมาช่วยเกื้อหนุนในส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน เช่น งบประมาณวัสดุอุปกรณ์ สื่อต่างๆ ทรัพยากรบุคคลแห่งความรู้สถานประกอบการ (สุรินทร์ กิจนิตต์ชวี .2541: 95)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parent Participation) ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียนและผู้ปกครองชุมชนและที่สำคัญก็คือตัวเด็กเอง กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 ก: 33) ได้กล่าวถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนสามารถทำได้ 4 วิธีดังนี้ 1) วิธีให้มีส่วนร่วมในการทำงาน 2) วิธีให้มีส่วนร่วมโดยเน้นกระบวนการ 3) วิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นการพัฒนา 4) วิธีการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหมายถึงการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรมหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตนกับโรงเรียน (เกตุสุเดช กำแพงแก้ว 2546 : 18) ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะทำให้เด็กได้รับการดูแลและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนไม่สามารถสอนโดยแยกเด็กออกจากครอบครัว เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมจะมีประโยชน์กับเด็กมากที่สุด

โดยตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง (กุลา ตันติผลาชีวะ. 2542: 23) จากข้อสังเกตของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน พบว่ามีผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยที่สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนแต่มีข้อจำกัดบางประการเช่น เวลาทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในทางตรงกันข้าม ผู้ปกครองอีกกลุ่มก็พร้อมที่จะสนับสนุนและเข้ามาช่วยกิจกรรมของทางโรงเรียนทั้งการด้านกำลังกายและกำลังทรัพย์ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนนั้นจะทำให้ ครูและบุคลากรในโรงเรียนต้องเปิดกว้างและให้การยอมรับ รวมทั้งพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองด้วย ซึ่งสิ่งที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนและผู้ปกครอง นอกจากนั้น ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพและลดข้อขัดแย้งระหว่างครูกับผู้ปกครอง การร่วมมือกันบริหารงานการศึกษา รวมไปถึงการสอนเด็กด้วย (กุลา ตันติผลาชีวะ. 2542: 42) ซึ่งนอกจากนี้ ยังช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี ได้ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2538 โดยซิสเตอร์คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี มีดำริจะจัดตั้งโรงเรียนในเขตอำเภอ กบินทร์บุรี เพื่อรองรับนักเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงไม่ต้องเดินทางไปเรียนไกลถึงตัวจังหวัดปราจีนบุรี จึงได้รับโอนโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ชื่อว่า “โรงเรียนกรพิทักษ์วิทยา” มาเป็นของคณะแล้วย้ายมาตั้งอยู่เลขที่ 580 – 581 ต.เมืองเก่า อ. กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี 25240 บนเนื้อที่ 25 ไร่ ของมูลนิธิธรรมานุเคราะห์ (โดยบาทหลวงวัชรินทร์ สมานจิต) จากนั้นเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี” มีซิสเตอร์จำรัส อานามนารถเป็นผู้รับใบอนุญาต แล้วย้ายซิสเตอร์พินดา สุขสำราญ ซึ่งขณะนั้น ดำรงตำแหน่งผู้จัดการและครูใหญ่ของโรงเรียนมารีวิทยاپราจีนบุรี ให้มาเป็นผู้จัดการและครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ทางโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ซึ่งพบผู้ปกครองให้ความสนใจกับกิจกรรมกับทางโรงเรียนในจำนวนที่ไม่มากนัก ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพ และทางโรงเรียนขาดการสื่อสารกับผู้ปกครองที่ชัดเจน อีกทั้งผู้ปกครองคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนเป็นเรื่องของครูและโรงเรียนจึงให้ความสนใจน้อย ต่อมาเมื่อโรงเรียนเริ่มเป็นที่รู้จักของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเข้ามาเยี่ยมชมของโรงเรียนของกลุ่มผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองให้การสนับสนุนในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการทั้งชื่อเสียงของโรงเรียน ครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น จึงทำให้ผู้สอนมีความสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีซึ่งประสบความสำเร็จมากนั้นปัจจัยสำคัญใดที่ทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมตลอดจนโครงการต่างๆของโรงเรียนเป็นอย่างดี และทำให้โรงเรียนสามารถที่จะพัฒนาและเจริญเติบโต

ขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี โดยรวมและจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์ อำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 จังหวัดปราจีนบุรี ทั้งหมดจำนวน 1,100 คน ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการ

คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย ตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน (R.C. Krejcie and D .w. Morganv อ้างในไมตรี บุญทศ. 2549 : 25) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้ศึกษาเริ่มต้นศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวความคิด ในการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2554 จากนั้นนำข้อมูลเบื้องต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ในเดือนตุลาคม 2554

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ที่จะเป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร โรงเรียนครู คณะกรรมการ สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการวางแผนการบริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางสำหรับสถานศึกษาและ สถานพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิยามปฏิบัติการ

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูและ รับผิดชอบนักเรียนในการเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับนักเรียนของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง มีการเข้าร่วมประชุม วางแผน แสดงความคิดเห็น ประเมินผล รวมไปถึงการสื่อสารการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และกรร่วมทำกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา หมายถึง ผู้ปกครอง มีการบริจาคและจัดหาอุปกรณ์สนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมและสร้างความเข้าใจอันดีงามจนก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและการจัดการศึกษา

3. การมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการแสดงออกของนักเรียนที่บ้านและโรงเรียนในด้าน คุณธรรม วิชาการ การแสดงออก ตลอดจนสวัสดิภาพความปลอดภัยและนักเรียนมีความสุขในการมาเรียน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การติดตามพฤติกรรมนักเรียน ผลการเรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การแสวงหาความรู้ ตลอดจนผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลหลังจากนักเรียนเลิกจากโรงเรียนหรือในช่วงวันหยุด

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง เกณฑ์ในการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมด้านต่างๆของทางโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1.มีส่วนร่วมน้อยที่สุด 2.มีส่วนร่วมน้อย 3.มีส่วนร่วมปานกลาง 4.มีส่วนร่วมมาก 5. มีส่วนร่วมมากที่สุด

การจัดการศึกษา หมายถึง องค์ประกอบพฤติกรรมและกิจกรรมด้านต่างๆที่ส่งผลให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีจัดขึ้น

โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี หมายถึง โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง หมายถึง ข้อมูลของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของผู้ปกครอง 4 ประการ ดังนี้

1. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ผู้ปกครองได้รับแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ระดับปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2. อาชีพ หมายถึง อาชีพปัจจุบันของผู้ปกครองนักเรียนแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม คือ

- 1) รับราชการ
- 2) ประกอบธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย
- 3) อื่นๆ

3. รายได้ หมายถึง รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวที่มาจากการ ประกอบอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท
- 2) ตั้งแต่ 10,001 – 30,000 บาท
- 3) มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป

4. อายุของผู้ปกครองแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

- 1) ไม่เกิน 30 ปี
- 2) อายุ 31 – 40 ปี
- 3) อายุ 41 ปีขึ้นไป